

Теодозія Бриж, котру друзі кликали Фаною

Роки професійного становлення Теодозії Бриж, народженої у польському селі Бережниця на Рівненщині 1929 року, минули у Львівському інституті прикладного і декоративного мистецтва у видатного скульптора Івана Севери. Доля нагородила Теодозію не тільки яскравим талантом, а й характером експериментатора, який постійно шукає нові форми художнього самовиразу. Широка творчих зацікавлень скульпторки вражає: її творчий шлях еволюціонував із поштовхами тих оновлювальних імпульсів, якими пульсував час. Це показала велика ретроспективна виставка у Львівській галереї мистецтв до 80-ліття від дня народження художниці.

Багато чим завдячуючи напрочуд органічному сплаву вікової традиції львівської пластичної школи і нових художніх віянь, Бриж виробила свій почерк, свій стиль, свою манеру, свою узагальнену і виразну пластичну мову. Ці риси авторського стилю особливо помітні й у такому її програмному творі, як «Лада». Слов'янська богиня кохання зображена у скромній молитовній позі, вона звернена обличчям до неба в очікуванні бога Ярила. Ніжний обрис стрункої лінії спини, пружна округлість дуг стегон, вишуканий символ жесту трепетних пальців рук, що торкаються плечей, - все це, безперечно працює на передачу внутрішньої напруги жінки, яка із гідністю усвідомлює силу власної вроди.

Бронзовий «Орфей» на надгробку славетної Соломії Крушельницької став взірцем поетичної стилізації античного персонажа. Мелодійність цієї постаті, подовженість і м'яке моделювання форм ніби одухотворяють матеріал, а ліра у руках співця, здається, ось-ось озветься прекрасною мелодією про любов, життя та вічність великого мистецтва.

Кожного разу Теодозія Бриж ліпила радше мрію, аніж якусь конкретну модель. І кожен із її героїв мав свій особливий характер, відзначаючись здатністю підпорювати поетичну уяву вимогливого глядача-естета.

Закохана в чарівну природу рідної Волині і давньослов'янську міфологію Полісся, майстриня знайшла близьку їй тему, над якою працювала чимало років, пристрасно і з усією душею. Цією особливою

пластичною мелодією, що пройшла через усе творче життя скульпторки, стала робота над поетичними образами «Лісової пісні» за драмою-феєрією Лесі Українки.

Це три серії скульптур із 12 міфологічних персонажів казкового світу творчої уяви авторки. Лукаш і Мавка, Потерчата, Русалка, Той, що греблі рве, Куць, Марище... Художниця втілила у них усю витонченість пластичного моделювання об'єму, ліризм символіки, надзвичайну життєрадісність, яка виявляється у виразах обличчя і гнучких лініях тіл, без детального пророблення. Тому не дивно, що краса цих форм, темперамент динаміки рухів, гармонія мас викликають невідоме захоплення.

У персонажах серії «Картинки старого Полісся» — «Доля», «Жінка качає білизну», «Жінка викручує білизну», «Зажурена», «Жебрачка» — уже зовсім інші інтонації. У них мало чуттєвої жаги життя, натомість переважають внутрішні сум і печаль, погляди напівопущені додолу, думки занурені в минуле.

Кілька плідних років Теодозія Бриж присвятила садово-парковій скульптурі, об'єднаній темою «Двоє». У жіночих і чоловічих постатях, що стоять, сидять, лежать, авторка оспівала красу міжлюдських стосунків. У кожній декоративній композиції було своє символічне вирішення, свій пластичний код. Композиція «Двоє», де злилися у єдину кругову форму чоловіча та жіноча фігури, стає втіленням ідеї нестримуваної чуттєвості: перед глядацьким поглядом, що вільно кружляє усією стилізованою замкненою формою відкривається розкішне багатство об'єму і ліній.

У своїй творчості Теодозія Бриж неодноразово зверталася до теми звитяжної героїки, вона прагнула пластичними засобами оспівати красу подвигу, поєднання особистої відваги із обов'язком служіння громаді й Батьківщині. Однією із перших скульптур цієї теми були кілька варіантів античного Ікара. Він бачився Теодозії по-верженим, але не зломленим. Це був бранець зухвалої мрії.

Набутий досвід роботи над кам'яною і декоративною скульптурою, розквіт таланту, зацікавлення історією країни підвело скульпторку до історичної тематики. Її монументальна скульптура як фрагменти колишньої історії несе разом із смисловим ще й сильне емоційне навантаження. У художньо-пластичному виразі відчувається сила енергії, натхнення і бунту. Це породжує вдале поєднання мистецтва й ідеології: мрію-поривання створити культ Героїв, де висока патетика має свою тверду пластичну основу.

Король Данило Романович, князь Роман, мати Анна, князі Василько й Володимирко, Юрій Дрогобич, Григор і Пилип Орлики, київські князі

Святослав і Ярослав Мудрий... Ці епічні постаті занурені в духовну атмосферу легенд. Тут історія і передання живуть спільно. Скульптури Героїв стилізовані, але синтетично оформлені ідеєю, що пластично виправдовує цю стилізацію. Продумана тектоніка, гармонійний внутрішній ритм, співзвучність ліній і форм, врахування специфічних можливостей матеріалу, з якої виготовлені скульптури, гармонійно поєднують їхнє репрезентативне поле із докільцями, де вони встановлені.

м. Львів

Галерея "Дзвона"

Геодозія Бриж
Двое